

Młodzi prawnicy. O klinikach prawa

Autor tekstu: **Marta Lampart**

Od 1 października 1997 roku działa na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego Uniwersytecka Poradnia Prawna. Jej założycielem i kierownikiem jest prof. dr hab. Maria Szewczyk. Idea powstania takiego typu organizacji wywodzi się ze Stanów Zjednoczonych. Tzw. *legal clinics* działają także na zachodzie Europy, we Francji, Niemczech, Anglii i Austrii, rozpowszechnione zostały również w centralnej i wschodniej Europie, m.in. w Czechach, Słowacji, Bułgarii, Rumunii, Mołdawii, Litwie, na Węgrzech oraz Ukrainie. U nas w Polsce po raz pierwszy klinikę prawa założono właśnie na Uniwersytecie Jagiellońskim. Kolejna powstała rok później na Uniwersytecie Warszawskim. Obecnie *legal clinics* działają także na Wydziałach Prawa w Toruniu, Wrocławiu, Białymstoku, Poznaniu, Szczecinie, Lublinie, Rzeszowie i Łodzi. Fundacja Uniwersyteckich Poradni Prawnych im. Stefana Batorego czuwa nad klinikami prawa oraz sporządza z ich działalności coroczny raport. Działalność UPP UJ finansowana jest ze środków Wydziału oraz dotacji Fundacji Forda.

Cele i zasady działania klinik prawa

Podstawowym celem każdej z klinik działającej u nas w Polsce jest niesienie pomocy ludziom ubogim, których najczęściej nie stać na wynajęcie adwokata w danej sprawie. Zazwyczaj do sekretariatu poradni zgłaszają się bezrobotni, bezdomni, emeryci, renciści, niepełnosprawni, ofiary przestępstw, kobiety w trudnej sytuacji życiowej, cudzoziemcy i uchodźcy. Klienci przysyłani są do Poradni między innymi poprzez: Ośrodki Pomocy Społecznej, Fundację Helsińską, Caritas, Monar, kancelarie parafialne, biura poselskie, Centrum Praw Kobiet, Biuro Wysokiego Komisarza ONZ ds. Uchodźców (UNHCR), Biuro Porad Obywatelskich, La Stradę, Fundację Jolanty Kwaśniewskiej, Ośka-Ośrodek Informacji o Organizacjach Kobiety. Usługi świadczone są bezpłatnie, jest to fundamentalna zasada działania tego typu organizacji. Etyka zabrania studentowi przyjmować jakichkolwiek gratyfikacji finansowych od klienta.

Klient chcąc uzyskać pomoc studenta musi jedynie przyjść do sekretariatu na ul. Olszewskiego 2 s.100 i złożyć formularz zgłoszeniowy. Jeżeli poradnia podejmuje się prowadzenia danej sprawy, wtedy jest ona przydzielana konkretnemu studentowi na tzw. seminarium sekcyjnym. Zasadniczo student przygotowuje klienta do rozprawy, przedstawia mu swoje sugestie i opinie. W szczególnych przypadkach może on być mianowany kuratorem i reprezentować klienta przed sądem. Każdą sprawę z danej sekcji nadzoruje pracownik naukowy i adwokat, jednak jedynym interlokutorem klienta jest student, gdyż to on się z nim spotyka.

Uczelnia jedynie teoretycznie przygotowuje studenta do zawodu. Działalność w UPP UJ daje szansę na praktykę, czasami jest to jedyny sposób dla danego studenta na spotkanie się z problemami, z „żywym klientem”- jak to określa prof. dr hab. Maria Szewczyk — gdyż nie każdy musi po studiach decydować się na zdawanie na którąkolwiek aplikację. Wolontariusze mają możliwość zapoznania się z różnymi problemami społecznymi, co nierzadko wpływa na ich wrażliwość i postępowanie w dalszej pracy zawodowej. Adwokat uczy studentów jak rozmawiać z klientami oraz jak pisać pisma procesowe. Według Rzecznika Praw Obywatelskich, prof. dr hab. Andrzeja Zolla, taka działalność wzmacnia u studenta poczucie społeczności obywatelskiej. Nasz system sądownictwa zapewnia obywatelowi bezpłatną pomoc prawną dopiero w procesie sądowym, dlatego dla niejednego człowieka w naszym państwie pomoc studenta jest niezwykle potrzebna.

Uniwersytecka Poradnia Prawna UJ świadczy swoje usługi w czterech sekcjach: prawa cywilnego, karnego, prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, a także praw człowieka. Studenci udzielają porad prawnych oraz formułują pisma procesowe. Sprawy rozpatrywane są na cotygodniowych obowiązkowych dwugodzinnych seminariach z koordynatorami danej sekcji. Porady prawne w ramach sekcji praw człowieka mogą być formułowane w języku polskim, angielskim, niemieckim, rosyjskim i francuskim. Studenci z sekcji prawa karnego odbywają dyżury w zakładach karnych, aresztach tymczasowych oraz organizacjach pozarządowych, jak np. Monar. Biorą też udział w symulacji postępowania sądowego oraz organizowanych dla nich

zajęciach z etyki zawodowej. Ilość formularzy składanych przez klientów jest bardzo duża. Sekcja prawa cywilnego w styczniu przyjęła ok.90 spraw, do 31 marca nie przyjmuje się kolejnych. W każdej sekcji działa od 7 do 10 studentów, czasami jest tak, że na jednego studenta przypada kilka spraw. Według prof. dr hab. Marii Szewczyk, „sprawa to nie jest kazus wydumany, tylko to jest konkretny człowiek, który ma konkretny termin do złożenia apelacji, do złożenia zażalenia”. Praca w UPP UJ to szkoła odpowiedzialności, „tu nie ma poprawki, albo się kogoś dobrze ustawi albo się komuś skomplikuje życie” — dodaje prof. dr hab. Maria Szewczyk.

Kto może działać w UPP UJ ?

Student chcąc działać w klinice prawa musi mieć zdane egzaminy z prawa materialnego i procesowego (z prawa cywilnego, karnego oraz prawa pracy i ubezpieczeń społecznych). Zazwyczaj są to studenci IV lub V roku, którzy na ogół mają już zaliczoną obowiązkową liczbę punktów do zaliczenia studiów. „Uniwersytecka Poradnia Prawna” to przedmiot jednoroczny sześciopunktowy z grupy B. Nabór przeprowadzony jest każdego roku. Średnia ocen przy rekrutacji nie jest najważniejsza. Największy nacisk kładzie się na efekt rozmowy indywidualnej, którą się przeprowadza z każdym kandydatem. „W tej rozmowie dopiero się okaże czy ktoś ma predyspozycje do tego typu pracy, bo to nie jest się nauczyć się podręcznika, tylko to jest współpraca z ludźmi trudnymi (...) trzeba mieć czasem dużo cierpliwości do wysłuchania ludzi” — podkreśla prof. dr hab. Maria Szewczyk.. To student, a nie koordynatorzy naukowcy czy adwokaci spotykają się z klientem, dlatego musi on umieć rozmawiać z ludźmi. Taki kandydat musi posiadać pewną osobowość. Praca w UPP UJ to nie tylko sprawdzian wiedzy, ale przede wszystkim ocena umiejętności porozumiewania się z drugim człowiekiem, najczęściej z ludźmi prostymi, bo tacy przychodzą do poradni. Czas pracy jest nielimitowany, „praca własna nad każdym przypadkiem wymaga kilku godzin, jedna 6, druga 2 godziny, trzecia 12, i student dobrze wie, że jak jest przerwa międzysemestralna na Uniwersytecie to on jej nie ma” — wyjaśnia prof. dr hab. Maria Szewczyk. Kandydat chcący działać w UPP UJ powinien zdawać sobie sprawę z tego, jakie czekają go warunki pracy oraz mieć świadomość tego, czy podoła wszelkim wymaganiom stawianym przez uczelnię.

Studenci pracujący w Poradni wydają pierwsze w Europie czasopismo poświęcone nowym metodom nauczania, etyce zawodowej i konkretnym problemom prawnym, które jest finansowane ze środków Fundacji Stefana Batorego. Wolontariusze zadowoleni są z tej formy kontaktu z prawem. Praca w klinice zabiera im dużo czasu, ale za to daje sporo satysfakcji oraz doświadczenie zawodowe. Nie spotkałam się z jakąkolwiek złą opinią na temat tej działalności. „Ja tę pracę bardzo lubię” - wypowiadał się jeden ze studentów pracujących w klinice. Adwokat nadzorujący daną sekcję zna swoich podopiecznych i z chęcią przyjmuje ich później do swojej kancelarii. „Ja oceniam działalność poradni bardzo dobrze, uważam, że to jest uzupełnienie kształcenia prawniczego, natomiast fakt, że mamy więcej chętnych niż miejsc, jest najlepszym dowodem, że studenci chcą się tego uczyć, i uważam, że jeżeli się im na takim studium pokaże na czym ta praca polega rzeczywiście, pomaga im to nawet wybrać dalsze losy swojej kariery zawodowej” — komentuje prof. Szewczykowa. W 90% rozwiązania studentów są prawdziwe, 10 % to pewne „kruczki, których nawet my pracownicy naukowcy nie znamy” — dodaje pani Profesor. Czasami zdarza się tak, że rozwiązania studenta imponują adwokatowi i prosi on o kserokopię danej sprawy. Te fakty poświadczają, że poradnia działa znakomicie i na wysokim poziomie.

Marta Lampart

Absolwentka Prawa i Administracji na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Interesuje się prawem cywilnym i gospodarczym/handlowym oraz ekonomią. Od października 2004 prowadziła zajęcia z Historii Prawa Polskiego w Towarzystwie Biblioteki Słuchaczy Prawa Uniwersytetu Jagiellońskiego.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 11-07-2004)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3498) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,3498>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz
Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl